

W PŁY NĘ Ł O
BIURO RADY POWIATU
DZIERŻONIOWSKIEGO

2026 -01- 19

L. dz.

Ilość załączników *126*

Podpis *F. Galla*

Projekt Nr 126

UCHWAŁA Nr
Rady Powiatu Dzierżoniowskiego
z dnia

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2026-2030

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) Rada Powiatu Dzierżoniowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się *Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030*, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Dzierżoniowskiemu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Mariola Kałużna
W1/Wb/401

Załącznik do uchwały Nr
Rady Powiatu Dzierżoniowskiego
z dnia r.

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2026-2030

Dzierżoniów, 2026 rok

Spis treści

Wstęp	3
1. Metodologia opracowania oraz podstawy prawne Strategii	3
2. Charakterystyka Powiatu Dzierżoniowskiego	6
3. Diagnoza społeczna Powiatu Dzierżoniowskiego	7
3. Misja, cele operacyjne i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Dzierżoniowskim.....	15
4. Innowacyjne podejście do rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Dzierżoniowskim	18
5. Monitoring i ewaluacja.....	21
6. Finansowanie Strategii	21
Zakończenie	23

Wstęp

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi kluczowy dokument wyznaczający kierunki działań samorządu powiatowego w obszarze polityki społecznej. Jej celem jest stworzenie spójnych, długofalowych ram, które pozwolą skutecznie reagować na potrzeby mieszkańców, wzmacniać ich potencjał oraz przeciwdziałać zjawiskom prowadzącym do wykluczenia społecznego. Strategia opiera się na diagnozie sytuacji społecznej powiatu, analizie danych demograficznych i gospodarczych, a także na konsultacjach z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

Dokument ten wpisuje się w obowiązujące przepisy prawa oraz w krajowe i regionalne kierunki polityki społecznej. Uwzględnia aktualne wyzwania, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracje, zmieniającą się strukturę potrzeb zdrowotnych i edukacyjnych, a także dynamiczne procesy zachodzące na rynku pracy. Jednocześnie wskazuje rozwiązania sprzyjające rozwojowi usług społecznych, integracji mieszkańców, poprawie jakości życia oraz wzmacnianiu współpracy międzysektorowej.

Strategia ma charakter praktyczny i operacyjny. Określa cele, priorytety oraz planowane działania, które będą realizowane przez jednostki organizacyjne powiatu oraz partnerów zewnętrznych. Wdrożenie zapisów Strategii zakłada systematyczny monitoring jej realizacji, ocenę osiąganych rezultatów oraz możliwość wprowadzenia stosownych korekt, adekwatnie do zmieniających się uwarunkowań społecznych i prawnych. Dokument ten odzwierciedla zobowiązanie władz powiatu do prowadzenia odpowiedzialnej, skutecznej i zgodnej z prawem polityki społecznej, ukierunkowanej na dobro i bezpieczeństwo mieszkańców.

1. Metodologia opracowania oraz podstawy prawne Strategii

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 została opracowana w oparciu o aktywny i partnerski udział reprezentantów jednostek organizacyjnych Powiatu Dzierżoniowskiego. Przedstawiciele pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, bezpieczeństwa oraz rynku pracy przedstawili główne obszary problemowe oraz kierunki działań, które powinny zostać zawarte w Strategii. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie zostało wskazane jako jednostka odpowiedzialna za opracowanie dokumentu.

Po opracowaniu analizy SWOT, dokonano opracowania celów strategicznych, operacyjnych, zadań oraz wskaźników oceny realizacji zamierzonych celów. Diagnozę przeprowadzono w oparciu o:

1. dane statystyczne ze sprawozdań rzeczowych będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
2. sprawozdanie statystyczne i merytoryczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. sprawozdanie opisowe i statystyczne z działalności jednostek organizacyjnych Powiatu,
4. dane z raportów GUS.

Główną podstawą prawną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684), która w powiązaniu z art. 19 ust 1, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*¹. Ponadto tworząc niniejszą Strategię opierano się na najistotniejszych aktach prawnych:

Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49), która wskazuje zadania własne powiatu w zakresie organizacji i rozwoju pieczy zastępczej oraz koordynowania działań wspierających rodziny.

Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. z 2025 r., poz. 913), regulującą obowiązki powiatu w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz realizacji działań służących ich integracji społecznej i zawodowej.

Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939), określającą zadania powiatu w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151), która stanowi podstawę działań powiatu związanych z profilaktyką oraz ograniczaniem szkód wynikających z uzależnień.

Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673), określającą zadania oraz formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego w obszarze przeciwdziałania przemocy.

¹ Art. 16 b – Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.)

Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r., poz. 1338), która reguluje zasady współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu polityki społecznej.

Ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1411), nakładającą na jednostki samorządu terytorialnego obowiązki w zakresie zapewnienia dostępności usług publicznych.

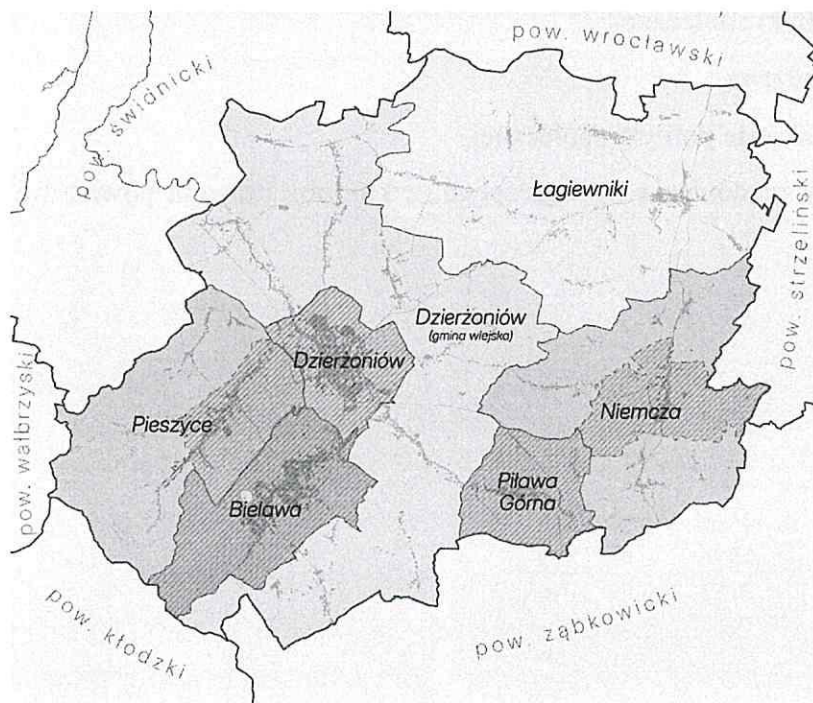
Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne, w szczególności:

- dokumenty rządowej polityki społecznej,
- strategię rozwoju województwa,
- regionalne programy w zakresie polityki społecznej.

Dokumenty te wyznaczają ramy planowania strategicznego, z którymi strategia powiatowa pozostaje spójna.

2. Charakterystyka Powiatu Dzierżoniowskiego²

Powiat dzierżoniowski leży na Dolnym Śląsku ok. 56 km na południowy zachód od Wrocławia, przy drodze krajowej nr 8. Jest malowniczo położony, obejmuje część Przedgórze Sudeckiego. Jego nieduży, liczący 478,51 km² obszar jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu. Występują tu zarówno niziny, wyżyny jak i góry. Największą część powierzchni powiatu zajmują grunty rolne (70,5%) oraz leśne (21,2%). Zabudowanych i zurbanizowanych jest 7,7% terenów, zaś pod wodami znajduje się ich 0,5%³.

Źródło: Autorstwa TexLacerta – Granice: Państwowy Rejestr Granic (PRG) Obszary zabudowane, lądy i woda w Polsce: Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) Lądy i woda poza Polską: Dane z OpenStreetMap, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=152862576> (dostęp 2025-12-10)

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Bielawa, Dzierżoniów, Piława Górna
- gminy miejsko-wiejskie: Niemcza, Pieszyce
- gminy wiejskie: Dzierżoniów, Łagiewniki.

Według stanu z 31 grudnia 2024 roku w powiecie dzierżoniowskim zamieszkiwało 93 863 mieszkańców: 49 367 kobiet (52,6%) i 44 496 mężczyzn (47,4%). Notuje się tendencję spadkową populacji, podobnie jak w wielu powiatach Dolnego Śląska — wynikającą z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji na zewnątrz. Struktura wiekowa kształtuje się

² <http://www.pow.dzierzonow.pl/pow/informacje-o-powiecie>

³ Powiatowe zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 (woj. dolnośląskie, pow. dzierżoniowski). [online], Główny Urząd Geodezji i Kartografii (dostęp 2025-12-10)

w następujący sposób: dzieci i młodzież (0-17 lat): ok. 15% mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata): ok. 60%, osoby w wieku 65+: ok. 24% - udział ten systematycznie rośnie. Powiat znajduje się w fazie zaawansowanego starzenia demograficznego, co przekłada się na rosnące potrzeby w zakresie ochrony zdrowia, opieki, usług środowiskowych, a także wymaga wsparcia dla opiekunów nieformalnych⁴.

3. Diagnoza społeczna Powiatu Dzierżoniowskiego

W związku z koniecznością opracowania celów do pracy oraz określenia działań wyodrębniono poniższe obszary diagnozy społecznej dla Powiatu Dzierżoniowskiego:

Obszar 1. Wspieranie rodziny oraz usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej

Obszar 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i z niepełnosprawnością

Obszar 3. Przeciwdziałanie przemocy domowej

Obszar 4. Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz promowanie zdrowego trybu życia

Obszar 5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych

Obszar 6. Wsparcie społeczne oraz poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Wieloaspektowa analiza procesów społecznych zachodzących w Powiecie Dzierżoniowskim miała na celu zebranie, uporządkowanie i opracowanie zagadnień, na podstawie których dokonano ogólnej oceny sytuacji społecznej w powiecie oraz zidentyfikowano główne problemy społeczne.

Powiat Dzierżoniowski liczy ok. 94 tys. mieszkańców. Porównując lata poprzednie notuje się tendencję spadkową populacji, podobnie jak w wielu powiatach Dolnego Śląska – wynikającą z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji na zewnątrz. Od lat obserwuje się odpływ młodych dorosłych, szczególnie absolwentów szkół średnich (w kierunku większych miast województwa, innych województw oraz migracje zagraniczne). Obserwuje się napływ migrantów zagranicznych, lecz nie kompensuje on odpływu ludności w wieku produkcyjnym. Stopa bezrobocia utrzymuje się na poziomie około 6-7%, co jest wartością umiarkowaną, lecz powyżej średniej dla województwa. Na terenie powiatu występuje bezrobocie strukturalne, dotyczące szczególnie:

- osób młodych bez doświadczenia,

⁴ Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2025 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 22 lipca 2025, tabl. 2: Powierzchnia, ludność oraz lokaty według powiatów i miast na prawach powiatu (dostęp 2025-12-10)

- osób 50+,
- kobiet powracających na rynek pracy,
- osób z niskimi kwalifikacjami.

W Powiecie Dzierżoniowskim dominują głównie sektory zatrudnienia dot. przemysłu lekkiego, przemysłu maszynowego, budownictwa, handlu i usług. Około 1/3 pracujących dojeżdża do pracy poza powiat (mobilność zawodowa).

Powiat zapewnia zróżnicowaną ofertę edukacji ponadpodstawowej. Młodzież może wybierać spośród ofert liceów ogólnokształcących, techników, szkół branżowych oraz szkoły specjalnej. Wyzwaniami pod względem edukacyjnym są:

- niż demograficzny – spada liczba uczniów,
- niedopasowanie kwalifikacji uczniów do potrzeb rynku pracy,
- migracja edukacyjna do miast ościennych,
- potrzeba rozwijania kształcenia zawodowego w obszarach usług społecznych, IT, opieki i nowoczesnych technologii.

Ponadto wskazać należy główne problemy z jakimi obecnie boryka się młodzież:

- wzrost problemów emocjonalnych i psychicznych,
- nadużycia substancji psychoaktywnych,
- cyberprzemoc,
- presja edukacyjna,
- problemy adaptacyjne wśród młodzieży po pandemii COVID-19.

Sytuacja zdrowotna i rodzinna osób zamieszkujących powiat dzierżoniowski pokazuje, że powiat jest w fazie starzenia się, a populacja seniorów rośnie najdynamiczniej. Ponadto wzrasta liczba rodzin niepełnych i rodzin patchworkowych. Wzrasta również liczba rodzin niewydolnych wychowawczo (pomimo wsparcia instytucji pomocowych), co powoduje potrzebę wsparcia pieczy zastępczej. Jak wspomniano w niniejszym dokumencie z roku na rok spada liczba urodzeń. Zwiększa się również zapotrzebowanie na wsparcie dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Rośnie liczba postępowań związanych z przemocą, zwłaszcza fizyczną, psychiczną czy ekonomiczną. Powoduje to również większą liczbę wszczynanych procedur *Niebieskie Karty*. Zauważalny jest również problem z dostępnością w gminach do specjalistycznego wsparcia zwłaszcza psychologicznego, terapeutycznego czy psychiatrycznego. Ponadto w dalszym ciągu zauważalny jest duży problem uzależnienia. Obecnie poza alkoholem zwiększa się liczba osób uzależniona od substancji psychoaktywnych, hazardu, gier czy Internetu.

Powyższe powoduje wysokie obciążenie instytucji pomocy społecznej sprawami dotyczącymi:

- opieki nad osobami niesamodzielnymi,
- przemocy domowej,
- bezrobocia,
- ubóstwa,
- kryzysów emocjonalnych i zdrowia psychicznego,
- pieczy zastępczej.

W związku z tym rośnie zapotrzebowanie na:

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- opiekę całodobową i dzienną,
- wsparcie specjalistyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- usługi zdrowotne, geriatryczne i rehabilitacyjne,
- transport medyczny,
- wsparcie opiekunów nieformalnych,
- działania przeciwko samotności i izolacji.

Coraz więcej mieszkańców legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Kluczowymi potrzebami tych osób jest dostępność usług publicznych, odpowiedni transport, dostęp do rehabilitacji oraz aktywizacja społeczno-zawodowa. Ponadto powiat boryka się z problemem dostępności mieszkań socjalnych, ograniczoną dostępnością mieszkań wspomaganych oraz lokali dostosowanych do potrzeb osób starszych. Na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego funkcjonuje duża liczba organizacji pozarządowych. Ich działalność obejmuje różne grupy społeczne i wiekowe. Dotyczy ona m.in. sportu, kultury, aktywizacji osób starszych.

Analiza SWOT

Demografia i polityka społeczna

Mocne strony

- Funkcjonujący system instytucji pomocy społecznej (m.in. PCPR, OPS, DPS).
- Doświadczenie w realizacji programów społecznych i rządowych (np. senioralnych).
- Współpraca międzyinstytucjonalna na poziomie powiatu i gmin.

Słabe strony

- Postępujący spadek liczby ludności.

- Starzenie się społeczeństwa i rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego.
- Odpływ młodych mieszkańców do innych miast, województw czy krajów.
- Ograniczone zasoby kadrowe w systemie pomocy społecznej.

Szanse

- Możliwość pozyskiwania środków z funduszy UE i programów krajowych.
- Rozwój usług środowiskowych i deinstytucjonalizacja wsparcia.
- Wzrost znaczenia polityki senioralnej i usług opiekuńczych.

Zagrożenia

- Pogłębianie się depopulacji i starzenia ludności.
- Rosnące koszty opieki społecznej i zdrowotnej.
- Ograniczenia finansowe JST.

Rynek pracy i aktywizacja społeczno-zawodowa

Mocne strony

- Funkcjonujący Powiatowy Urząd Pracy realizujący aktywne formy wsparcia.
- Dostępność terenów inwestycyjnych.
- Doświadczenie w realizacji projektów aktywizacyjnych.

Słabe strony

- Wyższa stopa bezrobocia niż średnia krajowa.
- Bezrobocie długotrwałe oraz w grupach 50+.
- Niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.
- Niskie wynagrodzenia w porównaniu do regionów metropolitalnych.

Szanse

- Rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości lokalnej.
- Programy przekwalifikowania i kształcenia ustawicznego.
- Współpraca z lokalnymi pracodawcami.

Zagrożenia

- Utrzymująca się emigracja zarobkowa.
- Automatyzacja i zmiany strukturalne rynku pracy.
- Ograniczona liczba stabilnych miejsc pracy.

Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony

- Funkcjonujący system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
- Dostępność placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych.

- Realizacja programów profilaktycznych w szkołach.

Slabe strony

- Niska dzietność i malejąca liczba dzieci.
- Problemy opiekuńczo-wychowawcze w części rodzin.
- Występowanie przemocy domowej i uzależnień.
- Ograniczony dostęp do specjalistów (m.in. psycholog, terapeuta, psychiatra dziecięcy).

Szanse

- Rozwój programów wsparcia rodziny i wczesnej interwencji.
- Pozyskiwanie środków na programy profilaktyczne.
- Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich.

Zagrożenia

- Dziedziczenie biedy i wykluczenia społecznego.
- Nasilenie problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.
- Osłabienie więzi rodzinnych.

Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami

Mocne strony

- Funkcjonujące placówki wsparcia dziennego i całodobowego.
- Doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych.
- Aktywność części seniorów i organizacji pozarządowych.

Slabe strony

- Niewystarczająca liczba usług środowiskowych.
- Bariery architektoniczne i komunikacyjne.
- Samotność i izolacja społeczna seniorów.
- Ograniczona dostępność opieki długoterminowej.

Szanse

- Programy rządowe i unijne wspierające seniorów i osoby z niepełnosprawnościami.
- Rozwój usług asystenckich i opieki wytchnieniowej.
- Integracja międzypokoleniowa.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób niesamodzielnych.
- Brak kadr opiekuńczych.
- Przeciążenie systemu opieki społecznej.

Zdrowie, zdrowie psychiczne i uzależnienia

Mocne strony

- Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej.
- Doświadczenie w realizacji lokalnych programów profilaktycznych.
- Współpraca z instytucjami ochrony zdrowia.

Słabe strony

- Ograniczony dostęp do specjalistów (m.in. psychiatra, psycholog).
- Wysoka zapadalność na choroby cywilizacyjne.
- Występowanie uzależnień (m.in. alkohol, substancje psychoaktywne).

Szanse

- Rozwój lokalnych programów zdrowia publicznego.
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego.
- Możliwość finansowania działań profilaktycznych z funduszy zewnętrznych.

Zagrożenia

- Pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców.
- Wzrost problemów depresyjnych i lękowych.
- Niewystarczające finansowanie ochrony zdrowia.

Kapitał społeczny i współpraca lokalna

Mocne strony

- Aktywność części organizacji pozarządowych.
- Doświadczenie w partnerstwach lokalnych.
- Zaangażowanie instytucji publicznych w działania społeczne.

Słabe strony

- Nierównomierny rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
- Ograniczona aktywność obywatelska części mieszkańców.
- Niewystarczające zasoby finansowe NGO.

Szanse

- Rozwój wolontariatu i inicjatyw lokalnych.
- Wzmacnianie partycypacji społecznej.
- Współpraca międzysektorowa.

Zagrożenia

- Spadek zaufania społecznego.
- Wypalenie społeczne i zawodowe kadr.
- Brak stabilności finansowej inicjatyw społecznych.

Biorąc pod uwagę powyższe można zauważyć, że Powiat Dzierżoniowski wymaga koncentracji na usługach senioralnych i opiekuńczych. Jednak równie ważne jest wzmacnianie wsparcia dla rodzin oraz rozwój profilaktyki. Konieczne jest wdrażanie usług środowiskowych zamiast instytucjonalnych, tam gdzie to możliwe. Natomiast rozwój lokalnego rynku pracy wymaga działań aktywizacyjnych oraz współpracy z przedsiębiorcami. Dużego wsparcia wymaga młodzież – szczególnie w obszarze zdrowia psychicznego i kompetencji społecznych. Polityka mieszkaniowa powinna uwzględniać mieszkania socjalne, wspomagane oraz treningowe dla różnych grup społecznych. Niezbędna jest również integracja działań wszystkich instytucji społecznych w powiecie.

Analiza TOWS

TOWS jest algorytmem procesu analizy strategicznej, propozycją systematycznej i wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy. Analiza oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji dzieli się na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

1. Zewnętrzne pozytywne – szanse,
2. Zewnętrzne negatywne – zagrożenia,
3. Wewnętrzne pozytywne – mocne strony,
4. Wewnętrzne negatywne – słabe strony

Analiza TOWS polega na zidentyfikowaniu wymienionych czterech grup czynników, opisaniu ich wpływu na rozwój organizacji, a także możliwości organizacji osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami firmy pozwala na określenie jej pozycji strategicznej, a także może być źródłem ciekawych pomysłów strategii.

Poniższa macierz TOWS:

- wynika bezpośrednio z diagnozy społecznej,
- jest spójna z dokumentami nadrzędnymi (Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju),

- wskazuje kierunki działań JST w obszarach wskazanych w art. 16b ustawy o pomocy społecznej, tj. wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, aktywizacji społecznej i zawodowej, wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami, profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego, uwzględnia zasadę deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Strategie SO (wykorzystanie mocnych stron do wykorzystania szans)

Kierunek strategiczny UW: rozwój usług społecznych i aktywizacji przy wykorzystaniu potencjału instytucjonalnego i środków zewnętrznych.

1. Rozwijanie usług społecznych w środowisku lokalnym w oparciu o funkcjonujące instytucje pomocy społecznej i dostępne programy rządowe oraz fundusze UE.
2. Wzmacnianie współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi powiatu, gminami oraz NGO w realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.
3. Rozwijanie programów aktywizacji społeczno-zawodowej w oparciu o doświadczenie PUP i partnerów lokalnych.
4. Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych do realizacji zadań publicznych w obszarze profilaktyki i integracji społecznej.

Strategie WO (wykorzystanie szans do niwelowania słabych stron)

Kierunek strategiczny UW: wyrównywanie deficytów i zwiększanie dostępności usług społecznych.

1. Przeciwdziałanie skutkom depopulacji i starzenia się społeczeństwa poprzez rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i wsparcia środowiskowego.
2. Zwiększenie dostępności specjalistycznych usług społecznych (m.in. psychologicznych, terapeutycznych, psychiatrycznych) dzięki pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
3. Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych w ramach programów dostępności.
4. Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej w odpowiedzi na rosnące potrzeby mieszkańców.

Strategie ST (wykorzystanie mocnych stron do ograniczania zagrożeń)

Kierunek strategiczny UW: stabilizacja systemu pomocy społecznej i ochrona spójności społecznej.

1. Wzmacnianie koordynacji działań instytucji pomocy społecznej w celu ograniczenia skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.

2. Rozwijanie działań profilaktycznych i wczesnej interwencji w obszarze wsparcia rodziny i zdrowia psychicznego.
3. Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów poprzez integrację usług społecznych na poziomie powiatu i gmin.
4. Wspieranie lokalnych partnerstw jako odpowiedzi na zagrożenia finansowe i organizacyjne JST.

Strategie WT (ograniczanie słabych stron i unikanie zagrożeń)

Kierunek strategiczny UW: racjonalizacja i zabezpieczenie systemu wsparcia społecznego.

1. Racjonalizacja wydatków poprzez rozwój usług środowiskowych zamiast instytucjonalnych.
2. Zapobieganie przeciążeniu systemu pomocy społecznej poprzez planowanie długofalowe i monitorowanie potrzeb.
3. Ograniczanie odpływu młodych mieszkańców poprzez poprawę jakości usług społecznych i wsparcia rodzin.
4. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu kadr pomocy społecznej poprzez szkolenia i wsparcie organizacyjne.

3. Misja, cele operacyjne i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Dzierżoniowskim

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Dzierżoniowskiego jest tworzenie spójnego i dostępnego systemu wsparcia społecznego, który przeciwdziała wykluczeniu społecznemu, wzmacnia samodzielność mieszkańców, wspiera rodzinę oraz zapewnia godne i bezpieczne warunki życia osobom wymagającym szczególnego wsparcia, z poszanowaniem zasad równości, solidarności społecznej i deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Obszar 1. Wspieranie rodziny oraz usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny	Praca socjalna z rodzinami przeżywającymi trudności	liczba rodzin objętych wsparciem	PCPR, OPS
	Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne, prawne, terapeutyczne, itp.)	liczba udzielonych porad	PCPR, OPS, NGO

	Programy profilaktyczne dla rodzin	liczba programów liczba uczestników programów	PCPR, OPS, szkoły, PPP, Szpital
Wsparcie systemu pieczy zastępczej	Szkolenia i wsparcie rodzin zastępczych	liczba szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu	PCPR
		liczba nowopowstałych rodzin zastępczych, liczba dzieci umieszczonych w nowopowstałych rodzinach zastępczych, liczba rozwiązanych rodzin zastępczych	
		formy wsparcia dla rodzin zastępczych finansowe i niefinansowe	
	Promocja rodzicielstwa zastępczego	liczba działań promocyjnych	PCPR
Usamodzielnianie wychowanków pieczy	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	liczba osób usamodzielnianych realizujących IPU	PCPR
	Wsparcie mieszkaniowe i finansowe osób usamodzielnianych	liczba osób objętych pomocą,	PCPR, gminy
		rodzaj udzielonej pomocy	

Obszar 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i z niepełnosprawnością

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Zwiększenie dostępności usług społecznych	Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich	liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,	OPS, PCPR, NGO
		liczba osób objętych usługami asystenckimi	
	Rozwój opieki wytchnieniowej	liczba beneficjentów	OPS, PCPR, NGO
Aktywizacja społeczna	Kluby seniora, zajęcia integracyjne	liczba uczestników	OPS, NGO
	Programy integracji międzypokoleniowej	liczba inicjatyw	gminy, szkoły, DPS
Likwidacja barier	Dostosowanie infrastruktury publicznej	liczba obiektów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych	JST, PCPR, gminy, szpital

Obszar 3. Przeciwdziałanie przemocy domowej

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy	Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	liczba posiedzeń	OPS, gminy
Wsparcie osób doznających przemocy	Procedura <i>Niebieskie Karty</i>	liczba wszczętych procedur	OPS, Policja, PCPR, Szkoły, Służba zdrowia
	Poradnictwo specjalistyczne	liczba osób objętych pomocą specjalistyczną	OPS, PCPR
Profilaktyka	Schronienie i pomoc interwencyjna	liczba osób skierowanych do całodobowych miejsc w ramach interwencji kryzysowej	JST, Policja
		liczba porad doraźnych w ramach interwencji kryzysowej,	
		liczba wydanych nakazów/zakazów wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy	
	Programy edukacyjne dot. przemocy	liczba programów	OPS, szkoły

Obszar 4. Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz promowanie zdrowego trybu życia

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Ograniczenie skali uzależnień	Programy profilaktyczne	liczba programów	PCPR, OPS, szkoły, NGO, JST
Promocja zdrowia	Terapia i wsparcie dla osób uzależnionych	liczba osób objętych terapią	OPS, PCPR
	Kampanie edukacyjne	liczba kampanii	JST, NGO, szkoły, szpital
	Aktywność fizyczna i rekreacja	liczba inicjatyw	JST, NGO, szkoły

Obszar 5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Aktywizacja zawodowa	Programy aktywizacyjne	liczba uczestników	PUP
	Szkolenia i kursy zawodowe	liczba szkoleń, liczba osób korzystających ze	PUP

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
		wsparcia PUP	
Aktywizacja społeczna	Programy integracji społecznej	liczba uczestników	OPS, PCPR
	Rozwój ekonomii społecznej	liczba podmiotów	JST

Obszar 6. Wsparcie społeczne oraz poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Poprawa bezpieczeństwa	Programy profilaktyczne	liczba działań	Policja, PSP, JST
	Monitoring i prewencja	liczba interwencji,	Policja, Straż Miejska, PSP
		liczba szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej,	PSP
		liczba kampanii informacyjnych	Policja, PSP
Interwencja kryzysowa	Interwencja kryzysowa	liczba interwencji	OPS, PCPR
	Wsparcie dla osób w sytuacjach kryzysowych	liczba osób objętych pomocą po zdarzeniu kryzysowym,	OPS, PCPR, Policja, PSP
		liczba szkoleń z zakresu reagowania kryzysowego	

4. Innowacyjne podejście do rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Dzierżoniowskim

a) Założenia ogólne innowacyjnego podejścia.

W odpowiedzi na złożoność i narastanie problemów społecznych oraz zmieniające się uwarunkowania demograficzne, zdrowotne i ekonomiczne, Powiat Dzierżoniowski przyjmuje innowacyjne podejście do realizacji polityki społecznej. Podejście to zakłada odejście od wyłącznie sektorowego i interwencyjnego modelu wsparcia na rzecz systemu zintegrowanego, skoncentrowanego na osobie, rodzinie oraz środowisku lokalnym.

Innowacyjność Strategii polega na wzmocnieniu koordynacji działań, indywidualizacji wsparcia oraz wykorzystaniu lokalnego potencjału społecznego, przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, zasadą deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz kierunkami polityki społecznej państwa i Unii Europejskiej.

b) Zintegrowane ścieżki wsparcia mieszkańców.

Kluczowym elementem innowacyjnego podejścia jest wdrożenie zintegrowanych ścieżek wsparcia, rozumianych jako sekwencja powiązanych działań pomocowych, dostosowanych do indywidualnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Ścieżki wsparcia obejmują w szczególności:

- osoby starsze i niesamodzielne – od wsparcia środowiskowego, przez usługi opiekuńcze i zdrowotne, po działania przeciwdziałające samotności i izolacji;
- rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze – od pracy socjalnej i poradnictwa, przez wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, po stabilizację funkcjonowania rodziny;
- dzieci i młodzież – obejmujące wsparcie psychologiczne, profilaktykę, rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych;
- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i bezrobociem – łączące wsparcie społeczne, zdrowotne i zawodowe.

Realizacja ścieżek wsparcia opierać się będzie na tworzonych w instytucjach pomocowych indywidualnych planach pomocy oraz współpracy między jednostkami.

c) Koordynacja usług społecznych i indywidualizacja pomocy.

Powiat Dzierżoniowski będzie rozwijał model koordynacji usług społecznych, w którym jednostki organizacyjne powiatu, gminy, organizacje pozarządowe oraz inni partnerzy lokalni współdziałają w ramach spójnego systemu wsparcia. W ramach tego modelu:

- wzmacniana będzie rola koordynacji i planowania działań pomocowych;
- wprowadzony zostanie mechanizm indywidualnego prowadzenia sprawy (case management), szczególnie w przypadku rodzin i osób o złożonych potrzebach;
- działania instytucji będą ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności i sprawczości beneficjentów.

Celem koordynacji jest zwiększenie efektywności wsparcia, ograniczenie powielania działań oraz lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów.

d) Zdrowie psychiczne jako element horyzontalny Strategii.

Zdrowie psychiczne mieszkańców Powiatu Dzierżoniowskiego stanowi jeden z kluczowych determinantów jakości życia i spójności społecznej. W związku z tym aspekt zdrowia

psychicznego będzie uwzględniany we wszystkich obszarach realizacji Strategii, niezależnie od grupy docelowej. Działania w tym zakresie obejmować będą:

- wczesną identyfikację problemów emocjonalnych i psychicznych;
- zwiększanie dostępności wsparcia psychologicznego i terapeutycznego;
- działania profilaktyczne i edukacyjne wzmacniające odporność psychiczną;
- wsparcie dla osób doświadczających kryzysów psychicznych oraz ich rodzin i opiekunów.

e) Wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej.

Innowacyjne podejście zakłada aktywne włączanie mieszkańców oraz społeczności lokalnych w proces rozwiązywania problemów społecznych. Powiat Dzierżoniowski będzie wspierał rozwój inicjatyw oddolnych, wolontariatu oraz partnerstw lokalnych jako uzupełnienie systemu instytucjonalnego. W szczególności rozwijane będą:

- wolontariat międzypokoleniowy i kompetencyjny;
- inicjatywy sąsiedzkie wspierające osoby starsze i samotne;
- działania integrujące społeczność lokalną i wzmacniające kapitał społeczny.

f) Mechanizmy wczesnej identyfikacji i reagowania na problemy społeczne.

W celu zwiększenia skuteczności działań wprowadzony zostanie mechanizm wczesnej identyfikacji narastających problemów społecznych, oparty na analizie dostępnych danych oraz współpracy instytucji. Mechanizm ten umożliwi:

- szybką reakcję na wzrost zjawisk takich jak przemoc domowa, kryzysy psychiczne czy wykluczenie społeczne;
- podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych na wczesnym etapie;
- lepsze planowanie i dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

g) Rozwój i wsparcie kadr systemu pomocy społecznej.

Realizacja innowacyjnego podejścia wymaga wzmocnienia potencjału kadrowego systemu pomocy społecznej. Powiat Dzierżoniowski będzie podejmował działania na rzecz rozwoju kompetencji pracowników oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Działania te obejmować będą:

- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji;
- superwizję i wsparcie merytoryczne;
- działania organizacyjne sprzyjające stabilności i efektywności pracy.

5. Monitoring i ewaluacja

Celem monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Dzierżoniowskiego jest:

1. Systematyczne śledzenie postępów w realizacji celów strategicznych i operacyjnych.
2. Zapewnienie efektywności działań oraz racjonalnego wykorzystania zasobów.
3. Identyfikacja zagrożeń i barier w realizacji strategii oraz podejmowanie działań korygujących.
4. Ocena wpływu działań na poprawę sytuacji społecznej mieszkańców powiatu.

Monitoring Strategii obejmuje wszystkie obszary działania określone w dokumencie. Będzie opierał się na danych pochodzących z:

1. Jednostek organizacyjnych.
2. Służb mundurowych.
3. Organizacji pozarządowych realizujących zadania w ramach wsparcia społecznego.
4. Statystyk publicznych – GUS, systemy monitoringu bezpieczeństwa, systemy informacji oświatowej itp.

Monitoring będzie obejmował wszystkie wskaźniki i będzie przedstawiany Radzie Powiatu Dzierżoniowskiego wraz z corocznym Sprawozdaniem z działalności PCPRiOZ w Dzierżoniowie. W przypadku zauważenia istotnych zmian w przedstawianych corocznie sprawozdaniach z realizacji Strategii lub wynikających ze zmian społecznych w Powiecie dokonana zostanie ewaluacja niniejszego dokumentu celem dostosowania go do nowych potrzeb społecznych. Instytucją odpowiedzialną za koordynację monitoringu i ewaluacji, zbieranie danych, przygotowanie sprawozdań będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie.

5. Finansowanie Strategii

Finansowanie strategii będzie realizowane ze środków:

1. Budżetu Powiatu Dzierżoniowskiego:
 - pokrycie kosztów zadań własnych powiatu w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki społecznej i bezpieczeństwa;
 - finansowanie działań interwencyjnych i wspierających w obszarach: wsparcie rodziny, usamodzielnienie wychowanków, aktywizacja osób starszych i z niepełnosprawnością.
2. Budżetów gmin powiatu:

- współfinansowanie projektów lokalnych w obszarach aktywizacji społecznej, opieki senioralnej, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i bezpieczeństwa.
3. Środki z funduszy krajowych, m.in.:
- Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (programy wsparcia rodzin, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy);
 - Ministerstwo Zdrowia (programy profilaktyki uzależnień, promocja zdrowia);
 - Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej/PFRON (programy wspierania osób z niepełnosprawnościami),
 - Ministerstwo Sprawiedliwości (programy profilaktyczne).
4. Środki z funduszy unijnych, m.in.:
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego (projekty aktywizacji społecznej i zawodowej, infrastruktura społeczna, wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych);
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (projekty szkoleniowe, edukacyjne i profilaktyczne);
 - Europejski Fundusz Społeczny Plus (projekty w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, bezpieczeństwa i edukacji społecznej).
5. Środki partnerów i organizacji pozarządowych:
- dofinansowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych realizowanych przez NGO;
 - wkład rzeczowy lub finansowy w projekty aktywizacyjne i wsparcie rodzin.
6. Środki z darowizn i sponsoringu:
- w szczególnych projektach o charakterze lokalnym możliwe jest wykorzystanie środków darowizn lub sponsoringu od podmiotów prywatnych.

Cele i zadania określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 wskazują na kierunek rozwoju polityki społecznej Powiatu, zatem potrzeby finansowe na ich realizację będą uwzględniane rokrocznie w planie budżetu Powiatu. Jednostki organizacyjne Powiatu jak i inne instytucje i organizacje będące realizatorami i partnerami Strategii będą podejmować własne starania w kwestii pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań strategicznych.

Zakończenie

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 stanowi kompleksowy i spójny dokument wyznaczający kierunki działań samorządu powiatowego w obszarze polityki społecznej w nadchodzących latach. Jej zapisy odpowiadają na rzeczywiste potrzeby mieszkańców Powiatu Dzierżoniowskiego, wynikające z przeprowadzonej diagnozy społecznej, analizy uwarunkowań demograficznych, ekonomicznych i zdrowotnych oraz doświadczeń instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

Strategia łączy podejście interwencyjne z długofalowym planowaniem rozwoju usług społecznych. Szczególny nacisk położono na wzmacnianie samodzielności mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie rodziny, ochronę zdrowia psychicznego oraz rozwój usług środowiskowych, zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji. Dokument zakłada odejście od rozwiązań fragmentarycznych na rzecz skoordynowanego systemu wsparcia, opartego na współpracy międzyinstytucjonalnej i partnerskiej.

Realizacja Strategii wymaga zaangażowania wielu podmiotów – jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy, ochrony zdrowia oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Kluczową rolę odgrywać będzie również aktywność społeczności lokalnej, wolontariuszy oraz samych mieszkańców, których potencjał stanowi istotny element budowania spójności społecznej i jakości życia w powiecie. Strategia ma charakter dokumentu dynamicznego. Przyjęty system monitoringu i ewaluacji umożliwi bieżącą ocenę skuteczności podejmowanych działań, identyfikację nowych wyzwań oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania społeczne i prawne. Dzięki temu dokument ten pozostanie aktualnym i użytecznym narzędziem zarządzania lokalną polityką społeczną.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 wyraża zobowiązanie władz Powiatu Dzierżoniowskiego do prowadzenia odpowiedzialnej, nowoczesnej i solidarnej polityki społecznej, ukierunkowanej na dobro mieszkańców, wzmacnianie ich bezpieczeństwa socjalnego oraz tworzenie warunków sprzyjających godnemu i aktywnemu funkcjonowaniu na każdym etapie życia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Opracowanie niniejszej Strategii stało się konieczne z uwagi na fakt, że z dniem 31 grudnia 2025 roku utraciła moc uchwalona w 2015 roku Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Wszystkie zawarte w Strategii założenia są realne do zrealizowania przez powiat w okresie pięciu lat, opierają się na diagnozie potrzeb i możliwości powiatu, w większości wynikają z obowiązków ustawowych, jakie na powiat narzuca państwo. Ważne jest to, że potrzeby i braki powiatu dzierzoniowskiego w zakresie polityki społecznej opracowano w jednym, zwartym dokumencie, który nakreślił ramy czasowe ich realizacji.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie uchwały przyjmującej *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030*.

WICESTAROSTA
Andrzej Bolisęga